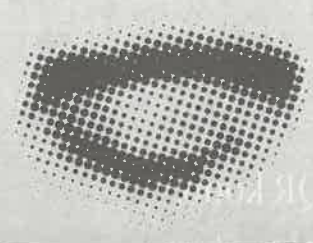


Razstave, ki pokrivajo dolgo časovno obdobje, a niso retrospektivne, so z razlogom redke. Dolgoletno ustvarjanje cikla je kompleksno, saj se lahko med ustvarjanjem prehitro izgubi koherentnost likovnega izraza. Umetnik pri takšnem delu preizkuša svojo zvestobo miselnemu procesu, ki mora dolgo ostati zavezan rdeči niti serije. Na samostojni razstavi Bogdana Čobala vidimo dela, ki so nastala v tridesetih letih na temo t. i. tolmunov, ki predstavljajo večplastno idejo. V abstraktnih slikah, ki prikazujejo spiralne in zaokrožene oblike, umetnik združuje prikaz metaforičnih erupcij, ki se dogajajo v posamezniku, z bolj konkretno željo po vizualizaciji mikroskopskih živih organizmov, ki so v človeku.

Tako obsežen projekt s tematiko, ki se razprostira od bolj splošnega prikaza človeških izkušenj do biološko inspirirane motivike, zahteva umetnika, ki ima za sabo kilometrino na področju likovnega ustvarjanja, da ne izzveni v pretirano posplošenost oziroma ne izgubi zadane izpovednosti. Bogdan Čobal že desetletja uspešno ustvarja raznolike cikle (na primer *Jedra*, *Zlom v gibanju*,



**v očesu**

*Energetska polja*, *Ritem navpične-ga*), za katere so značilni tematska kompleksnost, abstrakten prikaz prostora in velik poudarek na uporabi barve. Čobal je bil v preteklosti slogovno primerjan s konstruktivizmom v angleškem popartu in baročnim iluzionizmom, ustvarja pa v tehnikah grafike, računalniške grafike ter akrila in olja na platnu. Razberemo lahko, da gre za umetnika, ki se tematsko in slogovno ne omejuje ter ostaja zvest projektom, ki zahtevajo daljšo meditacijo o izbrani tematiki ter tehnično dovršenost. Tridesetletni cikel, prikazan na razstavi, zaradi tega razumemo kot smiseln nov prispevek k njegovemu opusu.

Razstavljene slike so večinoma abstraktna dela različnih forma-

tov v tehniki akrila na platnu. Vključujejo triptihe in posamezna platna, ki so razvrščena po stenah galerijskega prostora. Pričakovali bi, da bo postavev slikarske razstave klasična in bo vključevala le slike, ki bodo razvrščene na stenah v ravni liniji, a je dopolnjena z dvema deloma, ki sredi prostora horizontalno počivata na stojalu. Preseneti nas projekcija, ki prikazuje digitalno obdelane detajle slik in dodatne slike iz cikla; slednja se sicer ne zdi nujna, sprašujemo se, ali gre za sledenje trenutnim razstavnim trendom, željo po razgibanosti, umetnikovo eksperimentacijo ali le za način predstavitve še večjega dela cikla. Projekcija ni moteča, pravzaprav jo redni obiskovalec razstav skorajda pričakuje, a bi brez nje razstava delovala enako uspešno, saj različno velika platna ustvarjajo zadostno razgibanost.

Takšna postavitev lahko deluje le v primerno velikem prostoru, ki ji dovoli dihati, hkrati pa zajema cikel na dovolj omejeni kvadraturi, da obiskovalec vse tri načine razstavljanja (stensko, talno, digitalno) dojame kot smiselno celoto, ki se dopolnjuje. Galerijski prostor je za to



Razstava je premišljeno zasnovana in uspešno predstavi cikel, ki je kompleksen tako zaradi tematike in abstraktnosti kot zaradi velikosti in tehnike slik. FOTO SARA NUŠA GOLOB GRABNER

razstavo popolno izbran, saj tudi arhitektura prostora s stebri dela navidezno razdeli v posamezne sklope, ki jih dojemamo lažje in bolj skoncentrirano. Tri dela so razstavljena pred vstopom v glavni galerijski prostor, v kavarniškem delu galerije, in delujejo kot nekakšen napovednik, ki nas tudi fizično vodi do glavnega dogodka. Ob tem se ne moremo izogniti pomisleku, da se dela tako do določene mere trivializirajo, saj se jim gledalec zaradi umestitve ne posveti enako pozorno kot tistim, ki so razstavljena v glavnem prostoru. Zaradi dolgoletnega nastajanja cikla lahko kljub temu cenimo željo, da bi bilo razstavljenih čim več del in da bi jih lahko neobremenjeno opazovali tudi v prostoru, namenjenem sproščanju, ki omogoča bolj organsko ponotranjenje vidnega.

Na slikah prevladujejo tople, žive barve v rdečih in rumenih tonih, poteze čopiča pa variirajo od mehkega senčenja do hitrih, ekspresivnih potez. Na mestih je ustvarjena tekstura z debelim, gestikularnim nanosom barve ali preslikavanjem tkanine, kar nas spomni na tradicijo informela. Kombiniranje tehnik ustvarja

izrazit prostor in v abstraktni obliki doseže jasno definirano poglabljanje in dviganje, ki osmisli tolmune v naslovu razstave. Kombiniranje načinov nanosa barve ustvarja raznovrstnost ter kliče k ogledu slike od blizu, zato-rej nas prikazani tolmuni dobesedno pritegnejo k poglobitvi. Deli, razstavljene na podstavku sredi prostora, sta edini v hladnih, prevladujoče modrih tonih in s svojo umestitvijo ter z mehkim prehajanjem barv in manj izrazitimi spiralnimi oblikami služita kot nekakšen stabilizator med ostalimi, intenzivnejšimi deli.

Razstava je premišljeno zasnovana in uspešno predstavi cikel, ki je kompleksen tako zaradi tematike in abstraktnosti kot zaradi velikosti in tehnike slik ter njihove postavitve. Umetnikovo natančno dograjevanje cikla in ohranjanje rdeče niti, ne da bi se vdal ustvarjanju ponavljajočih se del, producira vplivna in izpopolnjena dela, ki kažejo dolgoletne izkušnje in umetniško mojstrstvo.

**Na ogled do 18. junija.**

**SARA NUŠA GOLOB GRABNER**, umetnostna zgodovinarica in kustosinja